

הלכות יום טוב - I

מלאכה שאפשר לעשות מאתמול

שבת קלד, א

מהו לגבן. אמר ליה אסור. מאי שנא מלישה. אמר ליה התם לא אפשר (דפת חמה מעליא טפי, רש"י), הכא אפשר (מאתמול, רש"י).

ביצה יד, א

בית הלל אומרים תבלין נדוכין כדרכן במדוך של אבן, והמלח במדוך של עץ (שנוי בעי, רש"י) ... מאי טעמא ... כל התבלין מפיגין טעמן (אם ידוכן מאתמול, רש"י), ומלח אינה מפיגה טעמה.

רמב"ם פ"א ה"ה

כל מלאכה שאפשר להעשות מערב יום טוב ולא יהיה בה הפסד ולא חסרון אם נעשית מבערב, אסרו חכמים לעשות אותה ביום טוב, אף על פי שהיא לצורך אכילה.

סמ"ג ל"ת עה כד, ד

כל מלאכת אוכל נפש מותרת על ידי שינוי, אפילו בדבר שאינו מפיג טעמו ואיפשר לעשות מערב יו"ט.

שבלי הלקט סי' צב

ואי איכא דקשיא ליה, כיון דבדרכו חייב משום טוחן, על ידי שינוי פטור אבל אסור ליהוי. [תשובה] קתא דסכינא שינוי גמור הוא, דבין מדוך של אבן למדוך של עץ הוי שינוי, כדתנן בפרק קמא דביצה, וקתא דסכינא הוי שינוי גמור, הלכך מותר לכתחלה.

שוע"ר סי' שכא

ז הצריך לדוך פלפלין ... בשבת, מותר לכתוש אותו בשינוי גדול מדרך החול, כגון ביד של סכין ... ויש אומרים שצריך גם כן שידוך גם כן בתוך הקערה ... וטוב להחמיר במקום שאפשר).

שוע"ר סי' תצה

ה מדברי סופרים כל מלאכה שהיה אפשר לו לעשותה מערב יו"ט, ולא יהיה בה הפסד ולא חסרון טעם אם היתה נעשית מבעוד יום ... אסור לעשותה ביו"ט. אלא אם כן משנה קצת בעשייתה מדרך החול. אבל מותר ללוש ולאפות ולשחוט ולבשל כדרכו בחול, לפי שאם עשה אחד מאלו מערב יום טוב יש בכך הפסד או חסרון טעם, שאין לחם שנילוש ונאפה היום כלחם שנילוש ונאפה מאתמול, ולא תבשיל שנתבשל היום כתבשיל שנתבשל מאתמול, ולא בשר שנשחט היום כבשר שנשחט מאתמול. וכן מותר להבעיר אש אם רוצה להשתמש באש דבר שלא היה אפשר לו לעשותו מערב יום טוב בלא הפסד וחסרון, או כדי להאיר.

ו אבל אסור לבשל ביום טוב דברים שאין בהם הפסד ולא חסרון טעם אם היה מבשילן מערב יום טוב, כגון פירות היבשים שהם טובים יותר כשנתבשלו מאתמול, וכן אסור ללוש ביום טוב דבר שאין בו שום קלקול טעם אם היה נילוש מערב יום טוב, כגון מה שקורין בלשון אשכנז וורי"מזליין, ובארצינו לאקשיין, שהישינים יותר טובים, וכן כל כיוצא בזה.

ז ולמה אסרו דבר זה, גזרה שמא ימנע אדם מלעשות כל מלאכות אוכל נפש שאפשר לו לעשותן מערב יום טוב ויניחן לעשות אותן ביום טוב שהוא יום בטל, ונמצא יום טוב כולו הולך בעשיית אותן מלאכות, ויתבטל משמחת יום טוב.

מחצית השקל שם ס"ק ב

נסתפקתי בדבר שטוב יותר אם נעשה מערב יום טוב, אם מותר ביום טוב על ידי שינוי.

שוע"ר סי' תקד

א דכין את התבלין במכתשת כדרכן, ואין צריך לעשות שום שינוי, כיון שאי אפשר לו לעשות מלאכת אוכל נפש זו בערב יום טוב בלא הפסד וחסרון טעם, שהרי אם ידוך אותם מערב יום טוב יפיגו טעמן ... אבל אסור לדוך ביום טוב דבר שאינו מפיג טעם אם היה נידוך מערב יום טוב, כגון מלח וכרכום, אלא אם כן הטח המכתשת על צדה בשעת דיכה, או שידוך בקערה, כדי שישנה מדרך הדיכה בחול.

שוע"ר סי' תקי

יא אין עושין גבינה ביום טוב, לפי שאפשר לעשותה מערב יום טוב, שהגבינה ישנה טובה מהחדשה.